

Första Korintierbrevet Inledande komm: Bo Gierz

Bo Giertz kommentar:Första KorintierbrevetInledning

Staden

Korintierbrevet präglas båda i hög grad av de förhållanden som rådde i den nygrundade församlingen i Korint, och det är därför att se litet på bakgrunden.

Korint hade varit en av Greklands mest betydande städer, som tidvis tävlade med Aten och Sparta. 146 f Kr hade staden drabbats av en katastrof. Den blev bokstavligen uträdd av romarna, och i hundra år låg den fullständigt öde, tills slutligen Julius Caesar lät bygga upp den och befolkade den med romerska kolonister, gamla soldater och frivolva slavar. På Pauli tid var alltså Korint en ganska ung stad, med en i hög grad kosmopolitisk prägel. Den romerska kärnan fanns kvar, men den var starkt helleniserad. Mängder av människor hade flyttat in, både greker, orientaler och judar. Alla hade haft med sig sina olika kulturer.

Staden hade under sin hundraåriga existens vuxit till en storstad, med kanske en kvarts miljon invånare, inte jämförlig med Alexandria eller Antiokia, men väl med Efesus eller Miletus. Det var en typisk handels- och industristad. Läget var förträffligt, några kilometer från det Korintiska näset, där all trafik mellan Peloponnesus och det övriga Grekland gick fram och där så många fartyg löpte in. Det fanns en hamn på vardera sidan av näset. (Den östliga, Ke´nkrea, nämns på ett par ställen i Nya Testamentet. Mellan dem gick en livlig trafik av varor. Att segla runt Peloponnesus hade nämligen sina risker, och många köpmän föredrog en omlastning. I våra dagar är Korintiska näset genomskuret av en kanal. På den tiden kunde man släpa mindre fartyg över berget, rullande på stockar. Större fartyg fick däremot avlämna sin last för vidare befordran och vänta på nya varor som fraktats över näset från motsatta sidan.

Korint hade dåligt rykte. Det var en stad utan kultur och utan traditioner, en stad för främlingar och nyrika, en stad där man tjänade pengar och gjorde av med pengar. De många sjömännen, som kom iland efter enformiga eller farofyllda sjöresor, blev en tacksam målgrupp för krogvärdar och prostituerade. På berget Akrokorint strax söder om staden låg ett beryktat Afroditetempel, som var en av antikens största bordeller. Att ”korintisera” betydde på grekiska att hänge sig åt utsvävningar.

Paulus i Korint

Till Korint kom Paulus på sin andra missionsresa, direkt från Aten. Vi kan läsa om det i Apostlagärningarnas 18 kapitel. Som vanligt sökte han upp sina landsmän och träffade ett judiskt par, Akvila och Priskilla, som nyss hade kommit från Rom. Kejsaren hade nämligen låtit utvisa alla judar från huvudstaden på grund av de oroligheter de ställde till. Dessa oroligheter tycks ha berott på att evangeliet redan predikades i Roms synagogor och där möttes av samma våldsamma motstånd som brukade möta Paulus. Akvila och Priskilla tycks redan ha varit kristna, när de träffade Paulus, eller också blev de det mycket snart. Akvila var tältmakare och hade alltså samma yrke som Paulus. De båda slog sig samman. Paulus ville som vanligt förtjäna sitt uppehälle själv för att icke behöva leva på andras bekostnad.

Upphållet i Korint kom att vara i arton månader. Paulus började som vanligt med att predika i synagogan. När den stängdes för honom flyttade han till ett privathus i grannskapet, som tillhörde en man med ett romerskt namn, Titius Justus, kanske en avkomling av de romare, som Caesar skickat hit som kolonister. Paulus hade tydligen en betydande framgång i sitt arbete och församlingen växte.

Så kom det en ny prokonsul (landshövding), som hette Gallio, en bror till den store filosofen Seneca. I samtida källor framstår han som en human och rättskaffens man. Kanske hade judarna fått intrycket att han var medgörlig och en smula oerfaren. De passade i varje fall på att anklaga Paulus inför hans domartribunal. (Utgrävningar har visat att det låg på södra långsidan av det praktfulla torget.) Anklagelsen gick ut på att Paulus förkunnade en religion som var emot lagen. Gallio upptäckte genast att tvisten rörde den judiska lagen och vägrade ta befattning med saken. Paulus stannade ännu ”åtskilliga” dagar och seglade sedan från Kenkrea – östra hamnen – till Efesus.

Kronologien i Pauli liv

Episoden med prokonsuln Gallio ger oss en av de fasta hållpunkterna när det gäller att bestämma kronologien i Pauli liv. I stora drag är den känd från Apostlagärningarna och hans egna brev. Men det är svårt att spika fast något alldeles exakt årtal. Gallio ger oss en av de säkraste dateringarna. Man har nämligen funnit en inskrift i Delfi, som sattes upp medan han var prokonsul. Den kan på goda skäl dateras till första hälften av år 52. Gallios tjänst som prokonsul varade ett år och tillträdde på sommaren. Han bör alltså ha varit prokonsul från sommaren 51 till sommaren 52. (Sådana årtal brukar i historieböckerna skrivas ”51/52”, vilket inte betyder en tvåårsperiod utan en tid av tolv månader, som börjar någon gång under år 51 och sträcker sig ett stycke in på år 52.) Nu förefaller det ju av skildringen i Apostlagärningarna, som om Paulus fördes inför Gallio mot slutet av sin långa vistelse i Korint. Gallio tycks då ha varit relativt ny i sin tjänst. I så fall skulle Paulus ha kommit till Korint någon gång under hösten år 50, och stannat där till början av året 52.

Tyvär är inte heller den dateringen riktigt säker. Det kan nämligen tänkas att Gallio tillträdde sitt prokonsulat på försommaren 52. Det skulle – med nöd och näppe – räcka till för att få den där inskriften i Delfi på plats i tid. I så fall förskjuts dateringen

av Pauli vistelse ett år framåt. Han skulle då ha kommit på hösten 51. Och naturligtvis ändras därmed dateringen av andra händelser i Pauli liv. Det är en av orsakerna till de olikheter man kan finna i handböcker och uppslagsverk. Man brukar uttrycka det så, att här finns en osäkerhetsmarginal på ett år.

I valet mellan de två möjligheterna får vi en viss hjälp av uppgiften att Akvila och Priskilla & nyligen hade kommit från Italien”. En antik historiker uppger, att judarna blev utvisade i kejsar Claudius nionde regeringsår, som började den 25 januari år 49. Akvila bör alltså ha kommit till Korint under år 49 eller senast i början av 50. Det skulle tala för att tiden för Pauli ankomst snarare är hösten 50 än hösten 51.

Den osäkerhet om den exakta dateringen, som vi alltså har att räkna med, betyder naturligtvis ingenting för förståelsen av Paulus och hans verk, inte heller för vår bild av urkristendomen. Det gäller ju om hela Nya Testamentet, även evangelierna, att hela huvudvikten ligger på budskapet. Detta handlar visserligen om något som har skett här i världen, mitt i historien, något som är faktiska händelser. Men hela tonvikten ligger på Guds mening med detta som skedde och dess betydelse för vår frälsning. För biografiska och kronologiska detaljer hade man knappast något intresse alls. För en kristen ligger det en fingervisning i detta, att vi inte får svar på en mängd frågor om historiska detaljer, som vi kunde ha lust att ställa. Det är andra och viktigare frågor, som Bibeln besvarar.

Första Korintierbrevet

Från Korint reste Paulus via Efesus till Jerusalem och sedan hem till Antiokia. Därifrån bröt han & nyligen ganska snart & upp igen för att uppfylla det löfte att komma tillbaka till Efesus, som han givit under genomresan. Han bör ha kommit dit under loppet av år 53, och han stannade där inemot tre år. Det var under denna tid, som han fick oroande nyheter från Korint. De föranledde honom att skriva ett brev, som gått förlorat. Han fick själv brev från församlingen i Korint med åtskilliga frågor. Det är dem han besvarar i det brev vi kallar Första Korintierbrevet, samtidigt som han tar itu med vissa missförhållanden och missuppfattningar, som förekommit i församlingen.

Detta brev är alltså skrivet i Efesus, troligen någon gång omkring år 54, alltså ungefär 20 år efter Jesu död. Det ger en levande bild av de förhållanden som kunde råda i en nygrundad församling, där knappast någon ännu varit kristen i fem år. Samtidigt får vi en apostolisk undervisning om en mängd frågor, som aldrig förlorar sin aktualitet. Även när Paulus behandlar praktiska detaljproblem, som kan tyckas ligga oss fjärran, gör han det alltid utifrån trons innersta centrum. Därför blir hans ord vägledande och upplysande för alla tider.

Men om allt detta får nu brevet självt vittna.

Copyrightregler:

Bo Giertz är upphovsman till såväl översättning som kommentar,
Nedladdning och utskrift av såväl översättning som kommentar får endast ske för personligt bruk,
All övrig användning av såväl översättning som kommentar måste godkännas av rättsinnehavarna samt

Stiftelsen bibelskolan.com åtar sig att förmedla eventuella förfrågningar om vidare användning av översättning och/eller kommentar till rättsinnehavarna.

REGISTER:Nya Testamentet Första Korintierbrevet